

Berørte mennesker for uberørt natur

Ringsaker Kommune
Ordfører Anita Ihle Steen
Postboks 13, 2381 Brumunddal

Birstrand, Næroset, 13.5.2020

Bekymringer knyttet til ørretbestanden i elva Tyria og Nord Mensavannet i Ringsaker Kommune.

Vi har en rekke observasjoner og bekymringsspørsmål til Ringsaker Kommune angående ørretbestanden i elva Tyria og Nord Mesnavannet som er i ferd med å forsvinne.

Vi vil gjøre oppmerksom på at vi i denne sammenheng uttaler oss som lekfolk med basis i uttalelser og observasjoner fra personer som er lokalkjente og kjenner elva og fiskestammen godt over lang tid. Vi har også vært i kontakt med Vassdragsforbundet ved daglig leder Odd Henning Stuen.

Bakgrunn:

Elva Tyria som renner fra Sjusjøvannet gjennom Mesnali og ut i Nord Mesna er gyteplass og viktigste oppvekstområdet for fiskestammen Tyriørret, storørreten i Nord Mesna og Mesnaelva.

Det ser ut til at dette avgjørende området for fiskearten er under sterkt press og at småfisken blir helt borte. Det fører til at denne viktige fiskearten forsvinner i hele vassdraget, noe som alt er i ferd med å skje.

Tyriavassdraget er i det hele tatt ikke i den tilstand det burde vært. Den er i Vann-Nett registrert som såkalt SMVF (Sterkt modifisert vannforekomst). Ved undersøkelser av fisk i 2015 (fylkesmannen), kom elva ut med svært dårlig tilstand.

Det finnes i dag fortsatt noen få storørreter som går opp i elvas nedre del, og da bare for å gyte, men de blir færre for hvert år som går. I selve elva er det lite med småfisk, og selv om de finnes i hele vassdraget er de nå nesten helt borte.

På 1980, 1990 og 2000 tallet var det ikke uvanlig å kunne få stor ørret på opp mot 2 kg i denne elva på stang. Et knippe med fisk på 3-900 gram var ganske så normalt etter en kveld i elva med markstanga. I 2019 fikk man ingen ting, elva virker nesten helt "død" bortsett fra en og annen småfisk.

Elva vil være helt død om få år hvis ikke en redningsplan blir satt i verk innen relativt kort tid.

Årsaker:

Årsaken til at fiskebestanden forsvinner, ser ut til å være at elva Tyria blir forurenset på ulike kilder eller at oppvekstområdet området ødelegges på andre måter.

Av hovedårsaker kan være avrenning og vannføring de viktigste.

Avrenning

Vassdragsforbundet opplyser om diffus avrenning fra spredt bebyggelse. Massedeponi nær elva farger elva brun med mye hummus. Trolig er dette utslipp fra både privatpersoner og næringsvirksomhet.

I 2017-18 fant lokale fiskere flere døde (små) fisker som hadde magen full av mikroplast i elva, fisken hadde sultet ihjel. Rester av byggeskum var også blant mageinnholdet. Byggeskum er svært kreftfremkallende når det kommer i kontakt med vann.

Store mengder humus gjør det vanskelig for fisken å puste og den kan dø av oksygenmangel i kombinasjon med andre stressfaktorer i vannet.

Fordi det er muligheter for funn av fluorstoffene pfos/pfas i Sjusjøvannet så er det en sannsynlighet for at disse stoffene også er i Tyria elv og videre ut i Nord Mesna og påvirker fisk og andre organismer der.

Vannføring

Ujevn vannføring i elva, som til tider virker nesten helt tørr, gjør det heller ikke lett for fisken. Dette fører til at Habitatet er sterkt påvirket av vannkraft, med hydrologiske og morfologiske endringer (inkl. overføringer/vann i rør) og liten vannføring i perioder (endringer uten minstevannføring).

Spørsmål:

Sett på bakgrunn av den øyensynlig svært alvorlige situasjonen for ørreten i elva Tyria og Nord-Mesnavassdraget er det viktig å bringe på det rene den eksakte tilstanden for elva og fisken. Nødvendige tiltak må igangsettes omgående.

1. Hvordan vil det bli gjort undersøkelser av vannkvaliteten i og langs elva Tyria for å avdekke hvorfor elva er forurenset og fra hvilke kilder?
2. Vil det bli gjort undersøkelser for å avdekke størrelsen på fiskebestanden og alderssammensetning og nåværende generelle helsesituasjon for fisken i elva?
3. Vil det bli foretatt undersøkelser omkring vannstanden i elva og eventuelle skadelige nivåer bli unngått i samarbeide med dem som regulerer elva (konsesjonshaver)?
4. Vil det bli foretatt tiltak for å bøte på de skader som måtte være oppstått på fiskebestanden og området i og ved elva med ansvarsfordeling, måloppnåelse og fremdriftsplan?

Beste hilsen

Ådne Kongssund Løvstad
NåNåist

HC Medlien
NåNåist

Avsender adresse
Ådne Løvstad
Åsrovegen 135
2837 BIRISTRAND

NåNåister hevder at vi må endre vår bruk av naturen. Ikke Nå, - men NåNå.

Ådne Kongssund Løvstad
Åsrovegen 135
2837 BIRISTRAND

Bekymringer knyttet til ørretbestanden i elva Tyria og Nord Mesnavannet i Ringsaker kommune

Det vises til brev datert 13.5.2020 om bekymringer knyttet til ørretbestanden i elva Tyria og Nord-Mesnavannet.

Nevnte brev avsluttes med fire spørsmål en ønsker svar på.

Spørsmål 1 omfatter vannkvaliteten i elva og hva som gjøres for å avdekke forurensning i elva Tyria.

Ringsaker kommune har avdekket flere forhold som følges opp slik:

1. I overvåkingsprogrammet over vassdrag foretar NIVA på oppdrag fra kommunen undersøkelser av vannkvaliteten i Mesnavassdraget fra Øyer til Sjusjøvannet i 2020
2. Kommunen undersøker selv vannkvaliteten på utvalgte steder i Tyria mellom Sjusjøen og Bustokka i 2020
3. Kommunen følger opp ulovlig avfallshåndtering langs vassdraget

Spørsmål 2-4 omfatter fisketilstanden i Tyria og gjennomføring av tiltak for å bedre denne.

Mesnavassdraget inkludert begge Mesnavannene og elva Tyria er regulert i forhold til vannkraftproduksjon. Fornyet konsesjonen til dette er nylig gitt til Glommens og Laagens Brukseierforening. I nedre del av elva Tyria er det ikke krav om minstevannføring. Det vil si at i perioder av året kan det være svært lite vann i den delen av elva hvor ørret om høsten går opp for å gyte.

Vannkraftreguleringen, sammen med at vassdraget de siste 10-årene har fått bestand av abbor og gjedde, har ført til at ørrettbestanden er redusert til et minimum. Ørret finnes imidlertid fortsatt i mindre bekker med tilførsel til Mesnavannene. Muligheten for å bedre tilstanden til ørreten i Mesnavannene og Tyria med slike betingelser vurderes som svært dårlige. Med bakgrunn i dette ønsker ikke kommunen å gjøre tiltak i vassdraget for fisken ut over å bidra til at vannkvaliteten i vassdraget bedres.